

AZ EURÓPAI UNIÓ KIBOCSÁTÁS-KERESKEDELMI RENDSZERE

- A szén-dioxid légköri koncentrációja 2016-ra 403,3 ppm-re (part per millions, milliomod rész) emelkedett. Ez az érték 2015-ben 400 ppm, az ipari forradalom előtt pedig 280 ppm volt. Ilyen mértékű szén-dioxid koncentráció valószínűleg sohasem volt légkörünkben a legutóbbi 30 millió évben. Fajunk a 180-300 ppm közötti tartományhoz adaptálódott.

- 2005-2015 között az EU ETS hatálya alá tartozó kibocsátás 24 százalékkal csökkent. Ugyanezen időszak alatt az EU ETS hatálya alá nem tartozó kibocsátás pedig 12 százalékkal csökkent.

- A Párizsi Megállapodást az Európai Unió 2016. október 4-én erősítette meg, amivel lehetővé tette, hogy 2016. november 4-én hatályba lépjen. A Megállapodás a tervek szerint a 2020-at követő időszakban felváltja a Kiotói Jegyzőkönyvet.

- A Transport & Environment és a Carbon Market Watch 2017 tavaszán közösen publikált [jelentése](#) szerint EU-tagok többségének – Magyarországot beleértve – a klímavédelmi erőfeszítései elmaradnak az erőfeszítés-megosztási rendeletben megfogalmazottaktól.

Jelen Infojegyzet az Európai Unió kibocsátás-kereskedelmi rendszeréről szóló korábbi Infojegyzetekre épül, kiegészítve azokat friss információkkal, valamint a nem ETS szektorba tartozó kibocsátások csökkentésére irányuló törekvések bemutatásával.

Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere (EU Emissions Trading System, EU ETS) 2005 óta az iparból és az energiaszektorból származó üvegházhatású gázok kibocsátásának költséghatékony csökkentését

célozza meg. A rendszer a **fix összkvótás kereskedés** elve szerint működik. Az összkvóta a rendszerben kibocsátható üvegházhatású gázok abszolút mennyisége, melynek révén biztosítható a kibocsátás csökkentésére irányuló cél elérése, és amely megfelel a kereskedési időszak alatt forgalomba bocsátott kibocsátási egységek számának.

Az EU ETS-t létrehozó irányelv – [2003/87/EK EU irányelv](#) – uniós szintű összkvótát határoz meg a 3. kereskedési időszaktól (2013-2020), amely évente **1,74 százalékos** lineáris csökkentő tényező szerint mérséklődik, és amelyet a 2008-2012-es időszak között évente megadott kibocsátási egységek átlagos össz mennyisége alapján számítanak ki. Az Európai Bizottság 2015 júliusában tett [javaslata](#) alapján 2021-től kezdődően évente **2,2 százalékkal** csökkentendő a kibocsátási egységek száma.

Az Európai Tanács 2014 október 24-i ülésén abban [állapodtak meg](#), hogy **2030-ra legalább 40 százalékkal csökkentik az üvegházhatást okozó gáz kibocsátást az 1990. évi szinthez képest**. Ahhoz, hogy ez a célkitűzés teljesüljön, folyamatos előrelépés szükséges. Az Unió ezt a célt együttesen, költséghatékony módon szeretné megvalósítani a kibocsátás-kereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó és az azon kívül eső ágazatokban elért csökkentések révén. A jelenlegi intézkedéseken alapuló tagállami előrejelzések szerint ugyanakkor 2030-ban a kibocsátás mindössze 26 százalékkal lesz alacsonyabb az 1990. évi szintnél.

1. ábra: Az Európai Unió célkitűzései

	2020-ig	2030-ig	2050-ig
Az ÜHG kibocsátás csökkenésének elvárt mértéke (%)	20	40	80-95
A megújuló energiaforrások elvárt százalékos részaránya a végsőenergia-felhasználásban (%)	20	27	
Az energiahatékonyság elvárt növekedése (%)	20	27	

**AZ EU ENERGIAÜGYI ÉS ÉGHAJLATI
CÉLKITÚZÉSEI**

Az Európai Unió a Kiotói Jegyzőkönyv és a Párizsi Megállapodás által előírt kötelezettségei teljesítése érdekében különböző célokat tűzött ki maga elé az éghajlatváltozás mérséklésére. Ezek a célok **az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának számszerűsített csökkentését** jelentik, valamint konkrét célok fogalmazódnak meg **a megújuló energia termelésére és a fokozott energiahatékonyságra** vonatkozóan.

Az 1. ábrán olvasható célkitűzések elérése érdekében az EU részcélokat tűzött ki azoknak az ágazatoknak a kibocsátás-csökkentésére vonatkozóan, amelyekre kiterjed az uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszer.

**AZ EU ETS HATÁLYÁN KÍVÜL ESŐ
ÁGAZATOK HOZZÁJÁRULÁSA A
KIBOCSÁTÁS-CSÖKKENTÉSHEZ**

Azokban az ágazatokban, amelyekre nem terjed ki az EU ETS, az **EU megosztja az erőfeszítéseket a tagállamok között** oly módon, hogy kötelező nemzeti célokat (2. ábra) állapít meg az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozóan – ez az úgynevezett „közös kötelezettségvállalás”.

Az Európai Bizottság 2016. július 20-án két jogalkotási javaslatot fogadott el **a nem az ETS hatálya alá tartozó ágazatok** (mezőgazdaság, építőipar, szállítás, hulladékgazdálkodás és bizonyos ipari tevékenységek) teljes kibocsátás-csökkentési erőfeszítéshez való hozzájárulására vonatkozóan:

- az [erőfeszítés-megosztási rendelet \(ESR\)](#) a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő éves üvegházhatású gáz kibocsátás-csökkentések meghatározásáról szól;
- a [LULUCF rendelet](#) a földhasználat, a földhasználat-megváltoztatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz kibocsátásnak és -elnyel-

lésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai célkitűzéseit határozza meg.

Erőfeszítés-megosztási rendelet

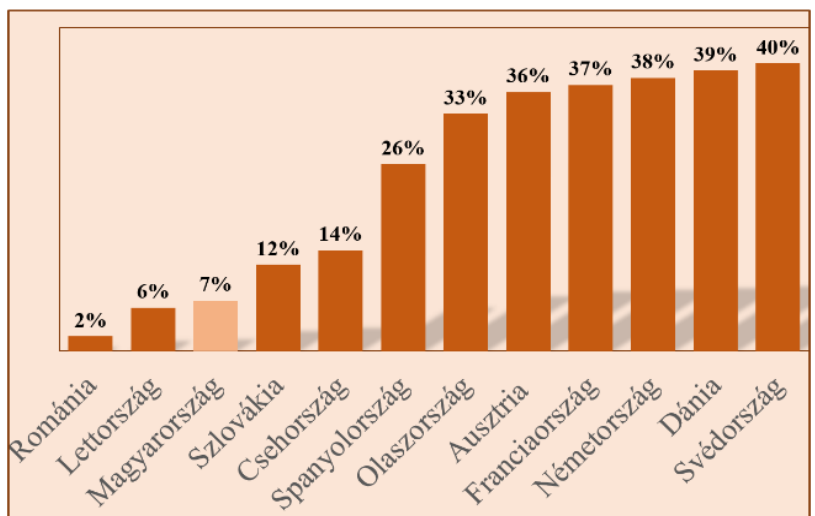
A javaslat kiinduló pontja egy, az Európai Tanács által 2014 októberében kitűzött cél teljesítése, mely szerint **2030-ra az EU ETS hatálya alá nem tartozó ágazatokban 30 százalékos csökkenést kell elérni a 2005. évi szinthez** viszonyítva. A jelenlegi szakpolitikai intézkedések mellett az ÜHG-kibocsátás csökkenése várhatóan nem lesz elegendő ahhoz, hogy az Európai Unió teljesítse ezt a célkitűzést.

Jelen tendenciák mellett, a közös kötelezettségvállalási határozat hatálya alá tartozó kibocsátás **2030-ra várhatóan csupán mintegy 24 százalékkal lesz a 2005-ös szint alatt.**

Ezért olyan nemzeti célértékekre van szükség, amelyek ösztönzőleg hatnak a kibocsátás-csökkentést fokozó további szakpolitikai intézkedések bevezetésére.

A nemzeti célszámokat a Bizottság javaslata alapján a **2005. évi értékek 0 százaléktól 40 százalékaig** határozták meg az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) alapján, amely azt jelenti, hogy az egyes tagállamok e két intervallum között eltérő mértékben járulnak hozzá a kibocsátás-csökkentéshez (2. ábra).

2. ábra: Nemzeti célszámok egyes országokban

Forrás: Infoszolg/[European Commission](#)

LULUCF rendelet

Az éghajlatpolitikában kidolgozták a LULUCF (Land Use, Land Use Change and Forestry; földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás) koncepciót, hogy figyelembe vegyék a földalapú ágazat tárolási és kibocsátási potenciálját. **2015-ben a LULUCF-ágazat** elegendő szén-dioxidot nyelt el ahhoz, hogy **ellensúlyozza az EU teljes üvegházhatású gáz kibocsátásának mintegy 7 százalékát**, vagyis, a Spanyolország által kibocsátott üvegházhatású gázok teljes mennyiségét.

A LULUCF-ágazat üvegházhatású gázok tárolására való képességét azonban mindeddig nem vették figyelembe a kibocsátás-csökkentési célokra vonatkozó számításokban. **2016 júliusában** a Bizottság [javaslatot](#) tett arra, hogy hogyan lehetne beszámítani az ágazatot a 2030-as üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentési célokba. Ez azt jelentené, hogy az egyéb ágazatok kibocsátásait bizonyos határértékekig ellensúlyozhatná a LULUCF tárolási kapacitása.

A javaslat értelmében minden tagállam köteles arról gondoskodni, hogy a földhasználatból származó üvegházhatású gáz-kibocsátás teljes mértékben kompenzálva legyen a szén-dioxid egyenértékű mennyiségének a légkörből való elnyelésével.

Például, ha egy tagállam erdőket vág ki, akkor az így keletkező kibocsátást köteles kompenzálni új erdő telepítésével, meglévő erdeinek, szántóinak, legelőinek fenntartható kezelésével vagy további csökkentéssel a vállaláselosztási ágazatokban. A LULUCF egységekkel történő kereskedést is biztosít a tagállamoknak.

MAGYARORSZÁG KIBOCSÁTÁS-CSÖKKENTÉSI TÖREKVÉSEI

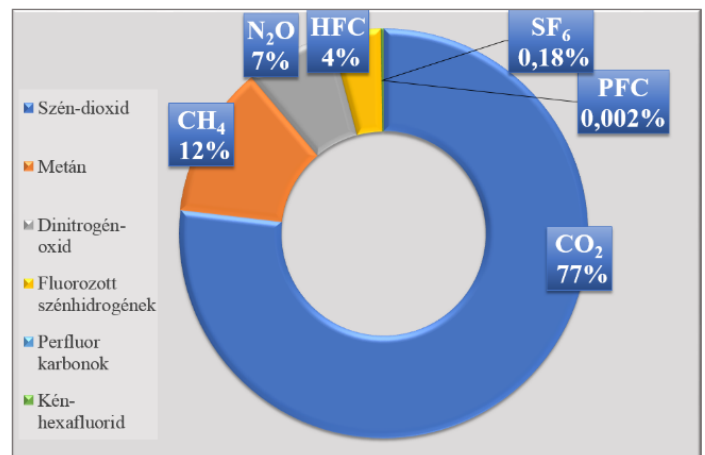
Tekintettel az [ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményére](#), a [Kiotói Jegyzőkönyvre](#) és a [2016. évi L. törvénnyel](#) kihirdetett Párizsi Megállapodásra, indokoltá vált az első Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, illetve a második stratégia 2013-ban elkészült tervezetének felülvizsgálata és átdolgozása, amelynek ered-

ményeképpen 2017. májusában az Országgyűlés elé került a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról szóló határozati javaslat ([H/15783](#)).

A stratégia szerves részét képezik az üvegházhatású gázok kibocsátás csökkentésére illetve elnyelésére vonatkozó intézkedések.

Magyarországnak az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény és a Kiotói Jegyzőkönyv részes feleként évente össze kell állítania az üvegházhatású gázok leltárát, vagyis ki kell számítania a szén-dioxid (CO₂), a metán (CH₄), a dinitrogén-oxid (N₂O) és a különböző fluortartalmú gázok (HFC-k, PFC-k és SF₆) emberi eredetű kibocsátását és elnyelését annak igazolására, hogy hazánk teljesítette-e a kibocsátás csökkentésére vonatkozó kötelezettségeit (3. ábra).

3. ábra: Hazánk ÜHG kibocsátása 2015-ben

Forrás: [Infoszolg/NIR Hungary, 2017.](#)

A legutóbbi becslés szerint hazánk összes kibocsátása jelentősen csökkent 1990 óta, de még mindig magas mind az elérendő célkitűzés eléréséhez, mind pedig az erdők szénelnyeléséhez képest. Az éghajlatváltozás hatására bekövetkező esetleges erdőpusztulás egyebek mellett azzal jár együtt, hogy a bennük tárolt hatalmas mennyiségű szén a légkörbe kerül (4. ábra).

A klímaváltozás hatásainak mérséklése illetve a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás a 2016-2030-ra vonatkozó [Nemzeti Erdőstratégiában](#) is fő szempontként jelenik meg.

A nem ETS szektorba tartozó kibocsátások 2014-ben a magyar tagállami célértékeknek alig 72 százalékát tették ki, amely a maximális értéknél 28 százalékkal alacsonyabb üvegházhatású gáz kibocsátást jelent.

A kibocsátás-csökkentésben jelentős szerep jut a **megújuló energiák térhódításának** is. Az Európai Unió Magyarország számára 2020-ra minimum 13 százalékban határozta meg a megújuló energiaforrásból származó energia bruttó végső energiafogyasztásban képviselt részarányát, amelyet hazánk a [megújuló energia hasznosítási cselekvési tervében](#) 14, 65 százalékra emelt.

4. ábra: Erdeink szénelnyelése

Forrás: [Infoszolg/Magyar Tudomány, 2017.](#);
[Nemzeti Erdőstratégia, 2016.](#)

Források:

- [2012. évi CCXVII. törvény](#) az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfejlesztés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről
- Állapotfelmérés: Az energiaügyekkel és éghajlatváltozással kapcsolatos uniós fellépés – [Európai Számvevőszék](#), 2017.
- A Párizsi Megállapodás végrehajtása - Az Unió haladása a legalább - 40%-os célkitűzés felé – [Európai Bizottság](#), 2016. november 8.
- Az Európai Tanács Főtitkárságának [12830/17. számú javaslata](#) – 2017. október 4.
- Az üvegházhatású gázok és légszennyező anyagok kibocsátási leltárai – [met.hu](#), 2017. június 20.
- Greenhouse gas concentrations surge to new record – [WMO](#), 2017. október 30.
- [H/15783. számú országgyűlési határozat](#) a 2017-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról – 2017. május
- Jelentés az európai szén-dioxid-piac működéséről – [Európai Bizottság](#), 2017. február 1.
- [National Inventory Report Hungary](#), 2017.
- Proposal for an Effort Sharing Regulation 2021-2030 – [European Commission](#)
- Somogyi Zoltán: Az elővigyázatosság elve és az éghajlatváltozás. Mire figyelmeztetnek az erdők? – [Magyar Tudomány](#), 2017. június
- Teljesíteni fogjuk az üvegházgáz-célokat – [Energiaoldal.hu](#), 2016. július 27.
- Vida Gábor: A klímahelyzet 2016 – [Magyar Tudomány](#), 2017. június
- [2013/40. Infojegyzet](#): A kibocsátás-kereskedelmi rendszer harmadik fázisa (2013-2020)
- [2016/16. Infojegyzet](#): A kibocsátás-kereskedelmi rendszer aktuális kérdései
- [2016/60. Infojegyzet](#): Kibocsátáskereskedelem

Készítette: Akác Zsoltné Elekházy Nóra
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486